

Obrazložitev Akta o metodologiji za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje

Agencija za energijo (v nadaljevanju agencija) je na podlagi petega odstavka 124. člena Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21 – ZOE) zadolžena za izdajo Akta o metodologiji za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje (v nadaljevanju akt). Akt določa metodologijo za obračunavanje omrežnine za prenosni sistem električne energije, distribucijski sistem električne energije, čezmerno prevzeto jalovo energijo, za priključno moč in za druge storitve.

Metodologija za obračunavanje omrežnine je določena na način, da spodbuja učinkovitost elektrooperaterjev in učinkovitost uporabe sistema električne energije. Metodologija določa kategorije uporabnikov sistema in njihova medsebojna razmerja na način, da posamezne tarifne postavke omrežnine odražajo stroške, ki jih uporabniki sistema povzročajo pri uporabi sistema električne energije.

Akt napram trenutno veljavnemu Aktu o metodologiji za določitev regulativnega okvira in metodologiji za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje (Uradni list RS, št. 46/18, 47/18 – popr., 86/18, 76/19, 78/19 – popr., 85/20, 145/21 in 172/21 – ZOE) skladno z zahtevami iz zakonodajnega svežnja ukrepov »Čista energija za vse Evropejce« - CEP¹ spreminja metodo obračunavanja omrežnine za prenosni oziroma distribucijski sistem, medtem ko sta metodi obračunavanja omrežnine za čezmerno prevzeto jalovo energijo in omrežnine za priključno moč zgolj posodobljeni.

Podlaga določitve metodologije za obračunavanje omrežnine za prenosni in distribucijski sistem je projektna naloga »Prenova metodologije obračunavanja omrežnine in tarifnega sistema«, ki je v agregirani obliki povzeta v nerevidiranem končnem poročilu iz decembra 2021, dosegljivem na spletni strani agencije [Prenova metodologije obračuna omrežnine in tarifnega sistema - Javna posvetovanja - Agencija za energijo \(agen-rs.si\)](https://www.agen-rs.si/prenova-metodologije-obračuna-omrežnine-in-tarifnega-sistema-javna-posvetovanja-agencija-za-energijo)

Omrežnina za prenosni oziroma distribucijski sistem

Omrežnino za prenosni oziroma distribucijski sistem plačujejo uporabniki sistema, ko iz omrežja prevzemajo električno energijo na posameznem prevzemno-predajnem mestu. Ti uporabniki sistema so končni odjemalci, priključeni na prenosni oz. distribucijski sistem ter uporabniki sistema, ki shranjujejo energijo in jo ponovno oddajajo v sistem. Uporabniki sistema morajo pokrivati stroške omrežja, na katerega so priključeni, ter stroške drugih - višjih nivojev glede na njihov delež k skupni obremenitvi omrežja, zato so uporabniki razvrščeni v posamezno uporabniško skupino glede na napetostni nivo in način priključitve. Za posamezni nivo so skladno z metodologijo za določitev regulativnega okvira določeni stroški omrežja, ki so podlaga za določitev posameznih tarifnih postavk omrežnine.

¹ angl. [Clean Energy Package](#)

Tarifne postavke omrežnine za prenosni oziroma distribucijski sistem se določijo glede na obračunsko moč [kW] ter prevzeto električno energijo [kWh], uporabniku sistema pa se ločeno obračuna omrežnina za moč ter omrežnina za energijo.

Časovni bloki

Z namenom učinkovite uporabe elektroenergetskega omrežja in trajnostnega razvoja omrežja morajo biti tarifne postavke omrežnine različne glede na sezono in znotraj dneva, saj na ta način uporabnike sistema spodbujajo k uporabi omrežja v obdobjih, ko je obremenjenost omrežja manjša in nasprotno, uporabnike sistema ne spodbujajo k uporabi omrežja takrat, ko je večje povpraševanje in je verjetnost prezasedenosti omrežja večja. Zato so določeni časovni bloki, ki predstavljajo obdobje znotraj dneva in so določeni ločeno za višjo oziroma nižjo sezono ter delovni dan oziroma dela prosti dan. Časovni bloki, prikazani v preglednici 8. člena akta, predstavljajo časovne bloke določene na podlagi podatkov leta 2019. Obdobja časovnih blokov se bodo preverila na najnovejših razpoložljivih podatkih in se bodo do sprejema akta po potrebi posodobila.

Obračunska moč in obračunavanje omrežnine za moč

Z namenom spodbujanja aktivnega odjema in ustrezne uporabe elektroenergetskega omrežja se obračunska moč obračuna glede na vnaprej dogovorjeno obračunsko moč ter presežno obračunsko moč, ki predstavlja izmerjeno moč odjema nad dogovorjeno obračunsko močjo.

Dogovorjeno obračunsko moč za posameznega uporabnika sistema določi elektrooperater vnaprej za posamezno koledarsko leto in sicer za posamezen časovni blok, pri čemer se mora upoštevati pravilo, da mora biti dogovorjena obračunska moč v časovnem bloku $b+1$ enaka ali višja od dogovorjene obračunske moči za časovni blok b . Uporabnik sistema lahko s strani elektrooperaterja določeno dogovorjeno obračunsko moč spremeni.

Presežna obračunska moč se določi na podlagi dosežene moči uporabnika sistema nad dogovorjeno obračunsko močjo izmerjeno z regulatorjem 15- minutnih maksimalnih porab električne energije v posameznem časovnem bloku. Prehodna določba določa, da se uporabnikom sistema, ki prvo leto po uveljavitvi tega akta ne spreminjajo s strani elektrooperaterja vnaprej določeno dogovorjeno obračunsko moč, presežna moč ne obračuna, medtem ko se uporabnikom sistema, ki spreminjajo s strani elektrooperaterja določeno dogovorjeno obračunsko moč, le-ta obračuna takoj po uveljavitvi akta.

Če uporabnik sistema ne preseže dogovorjene obračunske moči, se le-ta obračuna na podlagi dogovorjene moči v posameznem časovnem bloku in tarifne postavke omrežnine za moč za posamezno uporabniško skupino in posamezni časovni blok. Če pa uporabnik sistema preseže dogovorjeno moč se v omrežnini za moč upošteva tudi presežna moč.

Omrežnina za presežno moč upošteva tudi faktor prekoračitve F_{ex} , katerega namen je, da se pri določitvi tarifnih postavk za moč upoštevajo izmerjene (realno pričakovane) realizirane moči. Z upoštevanjem faktorja F_{ex} se pričakuje aktivnejša vloga uporabnika sistema, ki bo s spremljanjem pretekle dinamike porabe oz. doseganjem največje obremenitve omrežja in bolj dinamičnim določanjem letno dogovorjene moči, spodbujen k optimalni določitvi dogovorjene s čimer bo sam vplival na zaračunano omrežnino za

moč. S ciljem predvidljivosti zneska omrežnine in možnih ukrepov na strani prilagajanja porabe se faktor F_{ex} iz izhodiščne vrednosti 0,9, postopno zvišuje k ciljni vrednost 1,2 v letu 2027.

Prevzeta električna energija in obračunavanje omrežnine za energijo

Omrežnina za prevzeto električno energijo se uporabniku sistema obračuna kot zmnožek prevzete električne energije uporabnika sistema v posameznem časovnem bloku in pripadajoče tarifne postavke omrežnine za energijo, ki je določena za posamezno uporabniško skupino in časovni blok.

Omrežnina za uporabnike sistema, katerim se ne evidentirajo 15-minutne meritve za prevzeto energijo

Uporabnikom sistema, katerim se ne evidentirajo 15-minutne meritve za prevzeto energijo in so priključeni na NN omrežje, se prav tako obračuna omrežnina za moč in omrežnina za energijo, pri čemer je obračunska moč za te uporabnike sistema določena v aktu glede na uporabnikovo priključno moč. Prevzeta energija, ki predstavlja podlago za obračun omrežnine za energijo, pa se določi kot izmerjena energija iz sistema v obračunskem obdobju.

Omrežnina za uporabnike sistema s specifično uporabo sistema električne energije

Zaradi specifične uporabe sistema električne energije akt določa tudi obračun omrežnine za prenosni oz. distribucijski sistem za:

- hranilnike energije, ki zagotavljajo sistemsko storitev,
- končne odjemalce z nameščeno proizvodno enoto za samooskrbo,
- člane energetske skupnosti državljanov, skupnosti na področju obnovljivih virov oziroma skupnostne samooskrbe,
- uprabnike sistema, ki sodelujejo pri zagotavljanju sistemskih storitev.

Za namene obračuna omrežnine za prenosni oz. distribucijski sistem za člane skupnosti bodo ločeno določene prilagojene tarifne postavke za energijo za distribucijski sistem, ki bodo odražale stroške uporabe omrežja v časovnem bloku b glede na lokacijo prevzemno- predajnega mesta proizvodne naprave skupnostne samooskrbe in končnega odjemalca določene za sedem značilnih primerov. Uporabniki sistema, priključeni na distribucijski sistem, plačujejo omrežnino za energijo za prenosni in distribucijski sistem prevzeto iz sistema izven skupnosti ter omrežnino za distribucijski sistem za dodeljeno količino proizvedene delovne energije iz proizvodnih enot skupnosti, ki se pomnoži s prilagojeno tarifno postavko za energijo in upošteva le obseg uporabe javnega distribucijskega omrežja, na katerega so priključena prevzemno predajna mesta proizvodnih naprav in prevzemno predajna mesta končnih odjemalcev v skupnosti, ki je lokacijsko odvisna. Članom skupnosti se prav tako določi omrežnina za presežno moč, glede na doseženo moč uporabnika sistema evidentirana iz 15-minutnih meritev prevzema in dodeljenih količin proizvedene delovne energije iz proizvodnih enot skupnosti po obračunskih intervalih v časovnem bloku.

Lokalna dinamična tarifa

Akt določa način obračunavanja omrežnine za distribucijski sistem na podlagi lokacijskih dinamičnih tarifnih postavk omrežnine za distribucijski sistem za posamezno zaključeno geografsko področje tako, da se k omrežnini za energijo za prenos in distribucijo dodatno obračuna dinamična tarifna postavka omrežnine, ki je prvenstveno namenjena znižanju porabe uporabnikov sistema v času kritične konične obremenitve lokalnega omrežja oziroma povečanju porabe uporabnikov sistema v času kritične neto proizvodnje lokalnega omrežja s ciljem zagotoviti največjo možno razbremenitev distribucijskega sistema ter zmanjševanje izgub energije oziroma zagotavljanje ustrezne kakovosti napetosti v lokalnem omrežju. Obdobje veljavnosti in višino dinamičnih tarifnih postavk določi distribucijski operater na podlagi napovedovanja obratovalnega stanja ob upoštevanju okoljskih dejavnikov oziroma razpoložljivosti energije iz razpršenih virov energije.

Omrežnina za čezmerno prevzeto jalovo energijo, omrežnina za priključno moč ter tarife za obračunavanje omrežnine

Akt v nadaljevanju določa tudi način obračuna omrežnine za čezmerno prevzeto jalovo energijo ter omrežnine za priključno moč.

Del akta, ki se nanaša na zaračunavanje omrežnine, določa posamezne tarife za obračunavanje omrežnine, ki v obliki tabel prikazujejo za katere tarifne elemente, uporabniške skupine ter časovne bloke se bodo določile posamezne tarifne postavke omrežnine.

Priloge akta

Drugi del akta predstavljata prilogi 1 in 2, pri čemer priloga 1 prikazuje metodološki pristop določitve tarifnih postavk omrežnine, priloga 2 pa parametre, potrebne za določitev tarifnih postavk omrežnine.

Poglavje 1 priloge 1 (Metodološki pristop določitve tarifnih postavk omrežnine za prenos oziroma distribucijo) zelo podrobno opisuje postopek določitve tarifnih postavk omrežnine za prenos oziroma distribucijo. Na podlagi modela omrežja se določijo uporabniške skupine, katerim se pripišejo stroški omrežja glede na moč in energijo. Pri tem se z namenom spodbujanja učinkovite uporabe omrežja upošteva obremenjenost omrežja v različnih časovnih obdobjih, zato se določijo sezone in časovni bloki. Na podlagi prikazanega metodološkega pristopa se določijo tarifne postavke omrežnine za energijo oziroma moč za prenos oziroma distribucijo za posamezno uporabniško skupino v časovnem bloku.

V poglavju 1 priloge 1 so ločeno prikazani tudi metodološki principi določitve tarifnih postavk omrežnine za energijo za uporabnike sistema, katerim se ne evidentirajo 15-minutne meritve za prevzeto energijo, in način določitve tarifnih postavk omrežnine za energijo za distribucijski sistem za člane skupnosti.

Metodološki princip določitve tarifne postavke omrežnine za čezmerno prevzeto jalovo energijo in tarifne postavke omrežnine za priključno moč prikazujeta poglavji 2 in 3 priloge 1.

Priloga 2 določa naslednje parametre, potrebne za določitev tarifnih postavk omrežnine:

delež stroškov, dodeljenih na tarifo za moč oziroma energijo,
število ur največje konične obremenitve,
odstotek ur največje konične obremenitve in
vrednost faktorja presežne moči.

Začetek uporabe akta

Akt bo začel veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se bo začel 1. januarja 2023.

V Mariboru, 29. marca 2022